

Aukštasis mokslas – nepapjauto avino dalybos?

„Šiaulių krašto“ redakcijoje įvyko pokalbis apie aukštojo mokslo reformą, kuri kelia ne tik daug klausimų, bet ir nerimo.

Diskusijoje dalyvavo Natalija ŠEDŽIUVIENĖ, Šiaulių kolegijos direktorė, Algirdas VITKEVIČIUS, apskrities Tėvų sąjungos pirmininkas, verslininkas, Bronius MASKULIŪNAS, ŠU Humanitarinio fakulteto dekanas, Vaidas BACYS, Didždvario gimnazijos direktorius, ir Tomas URNIEŽIUS, ŠU studentų atstovybės prezidentas.

Išrauto medžio situacija

– Kodėl prirėkė reformuoti nusistovėjusią aukštojo mokslo sistemą?

N. Šedžiuvienė:

– Reforma reikalinga, nes dabartinė sistema nebeterkina nei aukštųjų mokyklų, nei abiturientų, nei darbo rinkos.

Netinkamai išsidėstę studentų ir moksleivių skaičius universitetuose, kolegijose ir profesinėse mokyklose. Pernai universitetuose studijavo 150 tūkstančių, kolegijose – 50 tūkstančių, profesinėse mokyklose mokėsi tik per 11 tūkstančių jaunuolių. Ko gero, darbo rinkai reikia ne tokio santykio.

Bėda ta, kad per ilgai apie reformą šnekama; o dar niekas nepadaryta. Jeigu Seimas dar dels priimti Aukštojo mokslo įstatymą, visos diskusijos visuomenėje bus panašios į nepapjautos avies kailio dalybas.

A. Vitkevičius:

– Nebuvo bloga ir senoji sistema, kurioje mes mokėmės. Dabartinė reforma man primena iš žemės išrautą medį, kuris kabo ore: prigis – neprigis. Reikia gilaus kompleksinio požiūrio į vidurinę ugdymą, studijas kolegijose ir universitetuose. Dabar aukštasis mokslas – iškreipto veidrodžio karalystė. Kas skaičiavo, kiek absolventų dirba pagal specialybę? Pavyzdžiui, baigę pedagoginius mokslus mokyklose dirba tik apie 10 procentų specialistų.

T. Urniežius:

– Nerimo yra. Baigiantys bakaluro studijas iki šiol nežino, kaip bus finansuojamos magistro studijos. Ministerija teigia, jog ji nežino, kas yra mokslas. Tai kas nustatys būsimą magistro moksliškumą? Kas bus rudenį? Niekas nežino.

B. Maskuliūnas:

– Jei ministerija kai ko nežino, tai kodėl siekia viskam vadovauti? Mus visą laiką pirmyn stūmė konkurencija, bet teigiama, kad esame nekonkurencingi, per daug aukštųjų mokyklų, todėl reikia reformos.

V. Bacys:

– Reformos reikia tam, kad įveiktume stagnaciją. Ar normalu, kai, metus passtudijavę Lietuvoje, studentai išvažiuoja į užsienį. O parvažiavę sako, jog Lietuvoje tarp aukštųjų mokyklų nėra konkurencijos.

Bet mane mažiausiai jaudina aukštųjų mokyklų likimas. Svarbiau yra išsilavinusi visuomenė, o ne vegetuojantys universitetai. Džiaugiuosi, kad daugiau teisių ir laisvių igis moksleiviai. Jie dabar rinksis aukštąją mokyklą, nes nebebus iš aukščiau nustatytų vienos ar kitos specialybės vietų skaičiaus.

Abejonės dėl studijų krepšelio

– Kokie, jūsų požiūriu, yra studijų krepšelio (SK) pliusai ir minusai?

Tomas Urniežius:

„Paskolų studentams sistema – be vizijos, koks bus aukštasis mokslas po penkerių ar dešimties metų.“

N. Šedžiuvienė:

– Studijų krepšelius gaus labai gerai vidurines baigę abiturientai. Krepšelis bus peržiūrėtas po dvejų studijų metų ir atsižvelgta į jo turėtojo mokymosi vidurkius. Man tai kelia abejonių. Kolegijose vidurkius reikėtų peržiūrėti po metų, nes mokslas trunka trejus metus. SK peržiūrėjimas po dvejų metų – prabanga, nes dvejus metus bus galima „stumdytis“.

Kelia abejonių, ar atestato pažymiai iš tikrųjų atspindi jaunuolio gebėjimus. Matuoti reikia ne žinias, bet sugebėjimą savarankiškai dirbti. Dažnai jo nebūna.

Gerai tai, kad SK iš dalies bus skiriamas ir neakivaizdininkams bei vakarinių studijų studentams.

V. Bacys:

– Atestato rezultatai turėtų būti tik vienas iš priėmimo faktorių. Jų turi būti ir kitokių. Gali atsitikti, kad daugiau krepšelių atiteks vienai aukštajai, o kitoms jų teks

Natalija Šedžiuvienė:

„Ar šiandien atestatas tikrai parodo abituriento brandą?“

Bronius Maskuliūnas:

„Kalbant apie aukštojo mokslo reformą yra daug cinizmo – Vilniaus metropolija ir visa kita likusi Lietuva.“

Algirdas Vitkevičius:

„Daug kas liks studijuoti Šiauliuose dėl ekonominės ir socialinės padėties.“

Vaidas Bacys:

„Apsisprendime, ko mums reikia – ar išsilavinusios visuomenės, ar vegetuojančių universitetų.“

DALYVIAI: Apskritojto stalo dalyviai buvo pasiryžę aptarti kuo daugiau aukštojo mokslo problemų.

“ Kai kas diskusijas apie aukštąjį mokslą vadina nepapjautos avies kailio dalybomis, nes nežinia, ką nuspręs Seimas.

Aukštasis mokslas – nepapjauto avino dalybos?

Atkelta iš 2 psl.

T. Urniežius:

– Jeigu į SK būtų įtraukta visas, ko reikia studijoms, sistema veiktų neblogai. Bet man neaišku, iš kokio „krepšelio“ ateityje bus mokamos socialinės stipendijos, kurios dabar kelia sumaištį – studentaujantys jas gauna, gerai besimokantiems stipendijų beveik nelieka.

N. Šedžiuviene:

– Pritariu Tomui – stipendijos išbalansuotos. Dabar labai patogu būti socialiai remtinam. Visuomenėje išaugo ištisa išlaikytinių ir prašytojų karta. Pateiksiu pavyzdį: 144 kolegijos studentai gavo socialines stipendijas – po 390 litų, 321 labai gerai besimokantis studentas gavo skatinamąsias stipendijas – tik po 137,9 lito.

B. Maskuliūnas:

– Stipendijų sistema kelia nerimą nuo šių metų pradžios. Po šios sesijos vos besimokantys studentai gaus socialines stipendijas, o skatinamąsias gaus tik keliolika iš 1000 fakulteto studentų.

Pinigai mėgsta tikslumą

– Ar neatbaidys paskolos studentų?

A. Vitkevičius:

– Dėl paskolų daug neaiškumų. Reikia žinoti konkrečius skaičius. Studentas mokosi ketverius metus, tėvai turi žinoti, kokios jų galimybės išleisti vaiką į mokslus. Pinigai

mėgsta tikslumą.

T. Urniežius:

– Paskolų sistema – be vizijos. Niekas neprognozuoja, koks bus aukštasis mokslas po penkerių ar dešimties metų. Kokie bankai dalins paskolas? Gal net prireiks atsiro banko. Studentų organizacijos ragina greičiau apsispręsti ministerijai, kokiomis sąlygomis bus teikiamos paskolos.

N. Šedžiuviene:

– Idėja nėra bloga. Bet ekonominė padėtis verčia abejojti, ar valstybės pažadai pasiskolinusiam studentui bus ištesėti. Dabartiniai Vyriausybės sprendimai, dažni jų kaitalojimai rodo, kad žmogui

tančių litų. Tačiau didžioji dalis studijų kainuos panašiai kaip ir dabar, o studentai moka. Aišku, reikia analizuoti kiekvieną konkretų atvejį, išsiaiškinti paskolos gavimo sąlygas.

B. Maskuliūnas:

– Gal padės tai, kad ŠU studijos pigesnės negu Vilniuje ir Kaune. Bet didelio optimizmo nėra. Šiemet pirmą kartą leido priimti studijuoti į mokamas vietas dienines studijose. Arėjo gal dvi dešimtis.

Apie regioninių universitetų likimą

– Ar reforma nekelia grėsmės regionų universitetams ir kolegijoms?

B. Maskuliūnas:

– Kalbant apie aukštųjų mokyklų skaičiaus optimizavimą yra daug cinizmo. Kalbama apie metropoliją – Vilnių ir visą kitą likusią Lietuvą. O juk daug kur pasulyje stipriausi universitetai yra provincijoje.

V. Bacys:

– Esu šiaulietis, todėl dėl ŠU šiek tiek neramu. Aš už jo išlikimą. Kita vertus, Liuksemburgas netu-

“Paskolų sistema – be vizijos. Niekas neprognozuoja, koks bus aukštasis mokslas po penkerių ar dešimties metų. Kokie bankai dalins paskolas?”

– Ar neatbaidys paskolos studentų?

– Esu šiaulietis, todėl dėl ŠU šiek tiek neramu. Aš už jo išlikimą. Kita vertus, Liuksemburgas netu-

ri universiteto. Panevėžys irgi. Ar dėl to už kitus jie prastesni? Tarpukario Lietuvoje buvo tik vienas universitetas, bet Šiauliuose klesėjo ir kultūra, ir pramonė.

A. Vitkevičius:

– Dalis jaunimo pasilikis studijuoti šiauliuose, nes tai lemia ekonominė situacija. Bet tie, kurie gali, vėrsis į Vilnių, nes nuo mažų dienų visi ten nori.

B. Maskuliūnas:

– Regioninių aukštųjų mokyklų studentams lengviau įsijungti ir mobiliasias tarptautines studijas, nes mažesnė konkurencija. O po bakaluro galima rinktis ir kitą miestą. Studijų mugėje Vilniuje buvo šiuore šluojama informacinė medžiaga apie ŠU.

T. Urniežius:

– Regioniniai universitetai neperkraud, jiems lengviau keistis, jie mobilieji, nepaskęstama minioje.

N. Šedžiuviene:

– Regionų aukštosiose mokyklose santykiai tarp studentų ir dėstytojų šiltesni, artimesni. Be to, regionų aukštosios mokyklos stengiasi kuo geriau prisitaikyti prie vietos poreikių, prognozuoti, kokius ir kiek specialistų reikia, ko nori darbdaviai. Vilniuje ar Kaune mokslus baigę, dažniausiai į provinciją dirbti nevažiuoja, nors didmiesčiuose ir ankšta.

Kalbėjosi
Petras BALČIUNAS

Socialinės paramos skyriams pažymų dėl „vaiko pinigų“ nereikia teikti

Gyventojai, norintys gauti „vaiko pinigų“, neprivalo pateikti pažymų socialinės paramos skyriams, o savivaldybių tarnautojai šių dokumentų neturėtų reikalauti, praneša Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Pasak SADM, prašyme socialinę paramą gauti pakanka patvirtinimo, kad vienam šeimos nariui per mėnesį tenka mažiau nei 1050 litų į rankas. Specialistai pabrėžia, kad iš valstybės išdo savivaldybėms yra skiriamos lėšos socialinei paramai administruoti, todėl patys tarnautojai privalo tikrinti, ar gyventojai nurodyti duomenys yra teisingi.

„Pažymų apskritai nereikia tiems, kas auginą vaikus iki 3 metų, gausios šeimos, taip pat tiems, kam ir taip teikiama kita pinigine socialine parama“, – sakė SADM Piniginės paramos skyriaus vedėja Svetlana Kulpina.

Socialinės apsaugos ir darbo ministro Rimanto Jono Dagio teigimu, Vyriausybė siekia ir toliau mažinti biurokratinę kliūtis, kad gyventojai lengviau gautų socialinę paramą.

„Mes siekiame, kad žmonėms apskritai nereikėtų nešti jokių pažymų, nes valstybės registre yra sukaupta beveik visa informacija apie gyventojus“, – kalbėjo R. J. Dagys.

ELTA

LEO LT
LIETUVOS ELEKTROS ORGANIZACIJA

VIŠUOMENĖS INFORMAVIMO PROGRAMOS BIULETENIS / 2009 M. VASARIS

Naujosios atominės elektrinės projektas

Lietuvos gyventojus saugiai, patikimai ir efektyviai aprūpinti elektros energija siekiančios nacionalinės energetikos bendrovės LEO LT vadovai yra įsitikinę: paleisti pirmąją naujosios atominės elektrinės reaktorių 2018-aisiais yra visiškai realu. Tai numatyta ir atnaujintoje bendrovės veiklos strategijoje, kuri sausio mėnesį pristatyta akcininkams – Lietuvos Vyriausybei ir bendrovei „NDX Energija“.

Svarbiausias LEO LT strategijos uždavinys – naujosios atominės elektrinės (AE) statyba. Be to, daug dėmesio skiriama prisijungimo prie Vakarų Europos energetikos sistemos UCTE projektui, bendrai Baltijos elektros energijos rinkai, energetikos sistemos jungčių su Švedija ir Lenkija projektams. Lietuva atominės energetikos tęstinumą įtvirtino Nacionalinėje energetikos strategijoje.

Darbai vyksta dienių tikslumu

Planuojama, kad saugi, aplinkos netešianti ir patikima elektros energijos gamyba naujoje atominėje elektrinėje prasidės 2018 m., kai pradės veikti pirmasis reaktorius. Tais tikslais šiuo metu tiksliai pagal grafiką vykdomi naujosios atominės elektrinės projekto parengiamieji darbai truks iki 2011 metų, o nuo 2012 iki 2018 m. bus vykdomi projektavimo, statybos bei licencijavimo darbai.

Numatoma, kad 2018 m. pradėjusios veikti naujosios elektrinės pirmasis blokas elektros energiją tieks Lietuvos gyventojams iki 2078 metų. Maksimali leistina elektrinės galia paaiškės patviri-

nus poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ataskaita, reaktorių skaičius – po technologijų pasirinkimo (apie 2010–2011 m.). Naujosios AE projektus darbus atlieka LEO LT antrinė įmonė „Visagino atominė elektrinė“, įsteigta praėjusių metų rugpjūčio 28 dieną.

Pasirengimas išsibėgėję

Šiuo metu kaip tik baigiamas vienas svarbiausių etapų – naujosios AE poveikio aplinkai vertinimas. Sausio 22 dieną šio darbo ataskaita pateikta Aplinkos ministerijai, kuri šių metų pirmąjį ketvirtį priims galutinį sprendimą dėl atominės elektrinės veiklos leistinumo. 2007 m. vasarį prasidėjusiu projektu siekta įvertinti galimą tiesioginį ir netiesioginį planuojamos veiklos pobūdį aplinkai. Atliktos studijos išvados pristatytos Lietuvos ir aplinkinių šalių visuomenėi, įvairioms institucijoms, užsienio šalims tarpvalstybinių konsultacijų metu.

2008 m. rugpjūtį pradėtos rengti naujosios AE prijungimo prie perdavimo tinklo išankstinės techninės sąlygos. Jos reikalingos rengiant naujosios AE technologijų pirkimo dokumentus, kuriuose būtina nurodyti technologijoms keliamus reikalavimus. Projektas pabaigtas šių metų sausį.

Naujajai AE numatytos dvi galimos statybos aikštelės, esančios Ignalinos AE teritorijoje. 2008 m. vasarį pradėtas jų vertinimas pagal Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA) saugos reikalavimus ir Valstybinės atominės energetikos saugos inspekci-

jos normatyvinius dokumentus. Šiuos darbus planuojama baigti iki 2010 m. birželio.

Statant naująją AE, svarbu suplanuoti ir užtikrinti saugų didelių gabaritų ir sunkaus svorio krovininių, siekiančių net 1200 tonų, gabėnimą į AE statybos aikštelę. Rengiantis šioms darbams, praėjusių metų spalį pradėti analizuoti transportavimo būdai ir maršrutai, kuriais bus galima saugiai pervežti krovinus. Nustačius maršrutus, jie bus vertinami techniniu ir ekonominiu aspektu. Visus vertinimus planuojama baigti 2009 m. gruodį.

Rūpinasi Drūkšų ežerų

Iki šių metų gruodžio taip pat ketinama baigti ir Drūkšų ežerų tyrimus. 2008 m. lapkritį pradėti matavimai, siekiant įvertinti, koks vandens lygis ir temperatūra būdingi ežerui ir kaip jie kinta. Be reikalingų projektuojant naujosios AE ausinimo sistemas. Norima nustatyti ir maksimalų leistiną ežero šiluminės galios apkrovimą, todėl periodiškai matuojama ežero vandens temperatūra, tikslinamas matematinis ežero vandens temperatūros modelis. Darbus numatyta baigti iki 2009 m. gruodžio.

2008 m. balandį pradėtos planuoti ir projektuoti naujosios AE statybos pramoninės aikštelės, koordinuotas pradėtas teritorijų planavimo dokumentų rengimas. Numatoma šių darbų pabaiga – 2010 m. rudenį. Įgyvendinant projektą iki 2010 m. pavasario planuojama įsigyti suplanuotus ir suformuotus naujosios AE statybai būtinus žemės sklypus.

Parengiamųjų darbų pabaiga – 2011 metais

Siekiant, kad naujosios AE statyba būtų vykdoma efektyviai, specialistai vertina, kaip galima panaudoti Ignalinos AE bei kitų pramoninėje zonoje esančių infrastruktūrą. Perna rudenį pradėti darbai bus baigti 2012 metais. Taip pat nuo pernai gruodžio analizuojamos galimybės naująją AE prijungti prie perdavimo tinklo infrastruktūros. Projektą numatoma baigti 2016 metais.

Sausį pradėtas aplinkosauginis statybos aikštelių patikrinimas, kurio metu siekiama įvertinti taršos atsiradusios dėl anksčiau vykdytos veiklos, lygį. Ši informacija naudinga siekiant numatyti, per kiek laiko taršą galima pašalinti ir įvertinti, kiek tai kainuos. Darbų rezultatų laukiama 2009 m. spalį.

Taip pat pradėta rengti ir informacija naujosios AE technologijų pirkimo dokumentams, dokumentų rengimo schema bei detalūs planai. Pabaigus darbus, bus pradėtas rengti dokumentų rinkinys, reglamentuosiantis naujosios AE technologijų pirkimą, rangos sutartį ir kitus dokumentus. Planuojama, kad šie dokumentai turėtų būti parengti iki 2010 m. gegužės.

Artimiausiu metu planuojama pradėti dar vieną svarbų projektą – parengti technines sąlygas, kurios leistų naują AE prijungti prie inžinerinių elektros energijos tiekimo, dujų, vandens tiekimo, nuotekų surinkimo bei vandens tiekimo tinklų. Kovo mėnesį numatytas pradėti darbus ketinama užbaigti 2012 m., tokiu būdu baigiant parengiamuosius naujosios atominės elektrinės darbus.